

KRITÉRIÁ VYKONÁVANIA TESTU NEPRIJATEĽNOSTI ZMLUVNEJ POKUTY

Rozhodnutie súdu založené na izolovanom posúdení zmluvnej pokuty ako nie neprijateľnej zmluvnej podmienky len z pohľadu jej výšky bez vysporiadania sa s kritériami testu neprijateľnosti, akými sú kritérium dobrej viery, existencia značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán na škodu spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ako aj explicitne normovanými ďalšími kritériami (§ 53 ods. 12 Občianskeho zákonníka) je nedostatočne odôvodnené, a tým aj ústavne neudržateľné.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 31/2023 z 8. februára 2024)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **O. K.**, zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Miklošom, Tyršovo nábrežie 1679/7, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/125/2020 z 8. júna 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/125/2020 z 8. júna 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/125/2020 z 8. júna 2021 **z r u š u j e a v e c** mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Košiciach **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **605,27 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :**I.**

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 31/2023-8 z 26. januára 2023 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) namietajúcu porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“). Sťažovateľ navrhuje okrem vyslovenia porušenia označených práv priznať mu finančné

zadosťučinenie 1 000 eur a náhradu trov konania. Súčasne navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ ako kupujúci uzatvoril 4. júna 2018 s predávajúcim (ďalej aj „žalovaný“) kúpnu zmluvu podľa § 588 Občianskeho zákonníka, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k osobnému motorovému vozidlu za dohodnutú kúpnu cenu 6 983 eur. Podľa tvrdenia sťažovateľa v deň uzatvorenia kúpnej zmluvy vykonal skúšobnú jazdu a už počas nej boli zistené prvé nedostatky, keď pracovník žalovaného musel do motora dolievať prevádzkové kvapaliny. Po zistení ďalších väd na vozidle sa sťažovateľ rozhodol od zmluvy odstúpiť listom podaným na pošte 6. júna 2018 a žiadal vrátiť zálohu 500 eur. Keďže žalovaný zálohu vrátiť odmietol, sťažovateľ sa žalobou podanou 7. augusta 2019 na Okresnom súde Michalovce (ďalej len „okresný súd“) domáhal vydania bezdôvodného obohatenia 500 eur, ako aj zaplata sumy 928,58 eur ako trov predchádzajúceho konania okresného súdu sp. zn. 5Csp/144/2018, v ktorom sťažovateľ vzal žalobu späť.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 19C/757/2019 z 31. júla 2020 žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že sťažovateľ neplatne odstúpil od kúpnej zmluvy, keďže nekonkretizoval zmluvné ani zákonné dôvody odstúpenia, preto nemá nárok na vrátenie kúpnej ceny ani nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Žalovaný pri predaji vozidla postupoval štandardným spôsobom. Žalovaný reagoval na odstúpenie od zmluvy, odstúpenie neuznal a ponúkol sťažovateľovi na výber iné vozidlo s tým, že už zaplata suma bude použitá na nákup ním vybraného vozidla. Časť kúpnej ceny 500 eur bol kupujúci povinný zaplatiť pri podpise zmluvy a zvyšná časť v sume 6 483 eur mala byť zaplata najneskôr do 7 dní od podpisu zmluvy s tým, že v prípade omeškania je kupujúci povinný zaplatiť predávajúcemu zmluvnú pokutu vo výške prvej časti kúpnej ceny.

4. Text zmluvnej pokuty znie: *«Časť kúpnej ceny vo výške 500,- € (ďalej len „Prvá časť kúpnej ceny“) kupujúci zaplatí predávajúcemu v hotovosti pri podpise tejto zmluvy a zvyšná časť kúpnej ceny vo výške 6483,- € (ďalej len „Doplatok“) bude kupujúcim predávajúcemu zaplata najneskôr do 7 dní od podpisu tejto zmluvy platobnou kartou, bankovým prevodom alebo vkladom na účet predávajúceho IBAN vedený v ČSOB. V prípade omeškania s úhradou Doplatku je kupujúci povinný zaplatiť predávajúcemu zmluvnú pokutu vo výške Prvej časti kúpnej ceny; táto zmluvná pokuta je splatná v prvý deň omeškania s úhradou Doplatku. Zmluvné strany sa zároveň dohodli, že uplynutím prvého dňa omeškania kupujúceho s úhradou Doplatku zároveň dôjde k ukončeniu účinnosti tejto zmluvy (rozhľadovacia podmienka účinnosti).»*

5. Sťažovateľ zvyšok kúpnej ceny v určenej lehote nezaplatil, preto bol podľa okresného súdu povinný zaplatiť žalovanému dohodnutú zmluvnú pokutu vo výške zaplataenej časti kúpnej ceny 500 eur, ktorú nevyhodnotil ako neprijateľnú. Dohodnúť zmluvnú pokutu pre prípad nezaplata kúpnej ceny včas nie je vylúčené ani v spotrebiteľských zmluvách. Výška zmluvnej pokuty nie je neprimeranou, keďže predstavovala 7,2 % kúpnej ceny. Žalobu v časti

o zaplataenie 928,58 eur okresný súd zamietol z dôvodu, že nejde o bezdôvodné obohatenie, ale ide o nárok žalovaného právoplatne priznaný rozhodnutím súdu.

6. Proti rozsudku okresného súdu v časti zamietnutia žaloby o zaplataenie 500 eur s príslušenstvom podal sťažovateľ odvolanie. Namietal, že okresný súd nedostatočne preskúmal kúpnu zmluvu z hľadiska určítosti dojednania kúpnej ceny. Spochybnil aj protokol o skúšobnej jazde a odovzdání vozidla zo 4. júna 2018, tvrdiac, že bol vopred vypracovaný, čo vyplýva z toho, že je vyhotovený v časti v slovenskom a v časti v českom jazyku, a nezodpovedá skutočnosti, že sťažovateľ prevzal vozidlo v deň podpísania tohto protokolu. Zo závad uvedených v protokole vyplýva, že vozidlo pre závažné nedostatky a zlý technický stav nebolo spôsobilé na prevádzku na pozemných komunikáciách. Vozidlo teda od začiatku nespĺňalo kritériá na riadnu prevádzku, preto nemala byť vykonaná ani skúšobná jazda. Sťažovateľ by teda od samého začiatku nemohol vozidlo užívať na ten účel, na ktorý si ho mienil kúpiť, a musel by investovať nemalé finančné prostriedky na jeho sprevádzkovanie. Snahou žalovaného bolo previesť na sťažovateľa vlastnícke právo k vozidlu, ktoré nemôže slúžiť svojmu účelu, a okresný súd mal vyhodnotiť takéto konanie ako rozporné s dobrými mravmi a z tohto dôvodu určiť kúpnu zmluvu za neplatnú. Okresný súd však platnosť kúpnej zmluvy z hľadiska dobrých mravov neposudzoval.

7. O odvolaní sťažovateľa krajský súd rozhodol sťažnosťou napadnutým rozhodnutím, ktorým rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku ako vecne správny potvrdil a priznal žalovanému náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so skutkovými zisteniami a právnym záverom, v zmysle ktorého sťažovateľ nemá nárok na zaplataenie sumy 500 eur z titulu bezdôvodného obohatenia po odstúpení od kúpnej zmluvy, keďže na zaplataenie uvedenej sumy vznikol žalovanému nárok z titulu zmluvnej pokuty dohodnutej v kúpnej zmluve. Okresný súd v napadnutom rozsudku vysvetlil, z akých dôvodov odstúpenie žalobcu od kúpnej zmluvy nemohlo vyvolať zamýšľané právne účinky, a prečo sťažovateľovi nevznikol nárok na vrátenie zaplatenej časti kúpnej ceny z titulu bezdôvodného obohatenia. Uviedol tiež, prečo bolo dojednanie zmluvnej pokuty medzi stranami sporu prípustné a platné a jej uplatňovanie žalovaným voči žalobcovi dôvodné. Krajský súd niektoré odvolacie námietky vyhodnotil ako novoty, na ktoré nebolo možné prihliadať [§ 366 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu tiež vyplýva, že pri preskúmaní obsahu kúpnej zmluvy nezistil žiadne neprijateľné zmluvné podmienky ani konanie žalovaného, ktorým by boli porušené práva sťažovateľa ako spotrebiteľa. Vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že by mu žalovaný vnútil uzavretie kúpnej zmluvy, predmetom ktorej bolo vozidlo, ktoré si sťažovateľ sám vybral, ohliadol ho a vyskúšal, a preto z vykonaného dokazovania nemožno uzavrieť, že by išlo zo strany žalovaného v súvislosti s uzavretím zmluvy o konanie v rozpore s dobrými mravmi zakladajúce neplatnosť kúpnej zmluvy.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ sa nestotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, ktorým boli porušené jeho označené práva. Okresný súd ani krajský súd neskúmali podmienky spotrebiteľskej zmluvy *ex offio* a ani nezistili rozpor spotrebiteľskej kúpnej zmluvy s § 53 Občianskeho

zákonníka. Spotřebitelská zmluva uzatvorená so žalovaným obsahuje neurčité údaje o kúpnej cene a neprijateľné zmluvné podmienky – ustanovenia o zmluvnej pokute, a preto rozhodnutia oboch súdov sú nespravodlivé a nezákonné. Sťažovateľ nesúhlasí so stanoviskom krajského súdu, že v odvolacom konaní boli použité novoty. Protokol ako príloha č. 1 k spotrebiteľskej kúpnej zmluve bol priložený v súdnom spise a oba konajúce súdy mali zo zákona skúmať aj podmienky tejto prílohy. Krajský súd nesprávnym postupom dospel k nesprávnemu právnemu názoru a vydal nezákonné rozhodnutie, ktoré je v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy.

IV.

Vyjadrenia krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie krajského súdu:

9. Podľa krajského súdu odôvodnenie rozsudku okresného súdu obsahovalo odpoveď na všetku podstatnú argumentáciu sťažovateľa, ktorou odôvodňoval žalobou uplatnený nárok. Podstatou odvolacích námietok sťažovateľa boli skutkové tvrdenia, ktoré sťažovateľom neboli uplatnené v konaní pred okresným súdom. Krajský súd na tieto nemohol prihliadať a z toho dôvodu sa k nim bližšie nevyjadril. Postup odvolacieho súdu bol v súlade s CSP.

10. K námietke sťažovateľa, že krajský súd neskúmal podmienky spotrebiteľskej zmluvy *ex offio* a nezistil rozpor spotrebiteľskej kúpnej zmluvy s § 53 Občianskeho zákonníka, uviedol, že okresný súd skúmal existenciu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách a svoje závery uviedol vo svojom rozsudku. Okresný súd sa vysporiadal aj s otázkou možného posúdenia dohody o zmluvnej pokute ako neprijateľnej zmluvnej podmienky (bod 35 rozsudku) a krajský súd sa s jeho závermi v plnom rozsahu stotožnil. Podrobne sa zaoberal aj obsahom protokolu (príloha č. 1 kúpnej zmluvy, pozn.) a dospel k správnej závere, že z tohto protokolu bol sťažovateľovi zrejmý technický stav motorového vozidla, všetky jeho vady a nedostatky, a napriek tejto jeho vedomosti sa rozhodol kúpnu zmluvu uzavrieť. Preto žalovaný nezatajil sťažovateľovi technický stav vozidla.

11. Námietka o neurčitosti kúpnej ceny je podľa krajského súdu účelová. Dohoda o kúpnej cene je podstatnou náležitosťou kúpnej zmluvy. Ak by súd považoval toto dojednanie za neurčité, malo by to za následok neplatnosť kúpnej zmluvy. Ak teda okresný súd skúmal platnosť odstúpenia od kúpnej zmluvy, pričom účinne je možné odstúpiť iba od platne uzavretej zmluvy, je zrejmé, že preskúmal všetky podstatné náležitosti kúpnej zmluvy vrátane kúpnej ceny. Počas konania nebolo sporné, že kúpna cena bola dojednaná v sume 6 265 eur.

12. Tvrdenie sťažovateľa v odvolaní, že protokol o skúšobnej jazde a odovzdaní vozidla bol vopred vypracovaný a že vozidlo nebolo pre zlý technický stav schopné prevádzky na pozemných komunikáciách, je v rozpore s vykonaným dokazovaním. Krajský súd dospel k závere (bod 43 napadnutého rozhodnutia), že vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že by žalovaný vnútil sťažovateľovi uzavretie kúpnej zmluvy a tak konal v rozpore s dobrými mravmi.

13. Sťažovateľ odstúpil od zmluvy bez uvedenia dôvodu a takáto možnosť pre neho nevyplývala ani zo zmluvy a ani zo zákona. Pokiaľ dôvodom na odstúpenie od zmluvy mali

byť vady kúpenej veci, mal ich sťažovateľ vytknúť žalovanému a uplatniť ich ako dôvod na odstúpenie od zmluvy, k čomu však nedošlo. Nie je úlohou súdu dotvárať dôvody na odstúpenie od zmluvy tak, aby tieto boli v súlade so zákonom a aby spotrebiteľ mohol byť v spore úspešný. Aj na sťažovateľa ako spotrebiteľa sa vzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka o postupe pri uplatňovaní nárokov z väd predaného tovaru (§ 597 v spojení s § 599). Sťažovateľ v písomnom odstúpení od zmluvy neuviedol žiadne dôvody odstúpenia, žiadne závažné vady, ktoré by robili vec neupotrebitelnou, a jeho tvrdenie, že mu žalovaný chcel predat' motorové vozidlo nespôsobilé riadnej prevádzky, vykonaným dokazovaním bolo vyvrátené.

IV.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

14. Zúčastnená osoba (žalovaný, pozn.) nesúhlasí s tvrdeniami sťažovateľa, ani s jeho právnym posúdením. Je toho názoru, že súd prvej inštancie sťažovateľovi umožnil realizovať ochranu svojich práv slabšej strany sporu, pričom poukázal na priebeh súdom vykonaných pojednávaní. Naopak, bol to sťažovateľ, kto po porade so svojím právnym zástupcom dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby, v dôsledku čoho vzniklo na strane zúčastnenej osoby právo požadovať náhradu trov konania, s čím bol sťažovateľ subjektívne nespokojný. Táto subjektívna nespokojnosť sťažovateľa s následným rozhodnutím okresného súdu je ale bez právneho významu. Sťažovateľ spôsobil, že na strane žalovaného vznikli trovy konania v značnej výške. Okresný súd dostatočne a presvedčivo vysvetlil, z akých dôvodov považuje uplatnený nárok sťažovateľa za neopodstatnený, pričom neidentifikoval v zmluvnej dokumentácii neprijateľné zmluvné podmienky. Svoju povinnosť posudzovať dojednaná kúpnej zmluvy a súvisiacich dokumentov podľa § 53 Občianskeho zákonníka neopomenul, ale neuznal argumentáciu sťažovateľa. Osobitne poukazuje na body 26, 29 a 42 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia. Odôvodnenia oboch rozsudkov uvádzajú dostatočné skutkové aj právne dôvody, tieto dôvody nie sú rozporné alebo svojvoľné. Krajský súd postupoval v súlade s § 387 ods. 2 CSP a v odôvodnení rozhodnutia sa vysporiadal s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Sťažnosť považuje v celom rozsahu za nedôvodnú.

IV.3. Replika sťažovateľa:

15. Sťažovateľ zotrval na svojich vyjadreniach uvedených v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, ako aj na sťažnostných dôvodoch, v ktorých tiež poukazuje na odvolacie dôvody. Okresný súd nedostatočne zistil skutkový stav a vyvodil z neho nesprávne skutkové a právne závery. K fyzickému odovzdaniu a prevzatíu motorového vozidla nikdy nedošlo, po vykonaní skúšobnej jazdy ostalo v priestoroch žalovaného. Krajský súd sa uspokojil s odôvodnením okresného súdu bez toho, aby skúmal kúpnu zmluvu z pohľadu ochrany spotrebiteľa. Odôvodnenie rozhodnutí súdov oboch inšancií je nedostatočné a nepreskúmateľné.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh je z hľadiska podstaty veci zrejmé, že sťažovateľ podpísal zmluvu o kúpe jazdeného vozidla, ktoré z autobazáru neprevzal a autobazáru adresoval odstúpenie od zmluvy. Tým, že sťažovateľ kúpnu cenu v rozsahu 6 483 eur nedoplatil,

autobazár časť kúpnej ceny zaplatenej pri uzatváraní zmluvy 500 eur zúčtoval ako zmluvnú pokutu a zároveň podľa zmluvy zaniká (rozvážuje sa) účinnosť zmluvy. Sťažovateľ plnenie zo zmluvnej pokuty namieta, vytýka nezohľadnenie neprijateľných zmluvných podmienok a nepoužiteľnosť vozidla na účely premávky po pozemných komunikáciách.

17. Podľa rozsudku okresného súdu, ktorý ústavný súd posudzoval v jednotnosti s napadnutým rozsudkom krajského súdu (III. ÚS 494/2022), zmluvná pokuta predstavuje 7,2 % z kúpnej ceny, nie je neprimeraná a nepredstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Krajský súd sa s takto vykonaným testom neprijateľnosti bez ďalšieho stotožnil. Ústavný súd považuje záver súdov o zmluvnej pokute ako nie neprijateľnej zmluvnej podmienke posúdenej súdmi izolovane bez vysporiadania sa s kritériami testu neprijateľnosti a len z pohľadu výšky zmluvnej pokuty za nedostatočne odôvodnený, a tým aj ústavne neutržateľný.

18. Sťažovateľ v odvolaní proti rozsudku okresného súdu upozorňoval, že neprijateľnosť zmluvných podmienok je v spotrebiteľskej veci súd povinný skúmať *ex offio* a tomuto jeho odôvodneniu musí ústavný súd prisvedčiť. Súdný dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) už v rozhodnutí v spojených veciach C-240/98 až C-244/98 (Océano Grupo Editorial a Salvat Editores) v bode 26 rozsudku kategoricky uviedol, že *„článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS nemožno dosiahnuť, pokiaľ by sami spotrebitelia boli povinní namietat' proti nekalému charakteru zmluvnej podmienky, a že účinnú ochranu spotrebiteľa možno zaručiť, len ak je vnútroštátnemu súdu priznaná možnosť posúdiť ex offio takúto podmienku“*. Pokiaľ teda sťažovateľ v jeho odvolaní podrobil kritike nesplnenie citovanej povinnosti okresného súdu v napadnutom prvoinštančnom rozsudku, potom krajský súd nemohol tento odvolací dôvod odmietnuť s poukazom na to, že ide o novotu.

19. Krajský súd sa preto mal zaoberať testom neprijateľnosti podmienok zmluvy uzavretej sťažovateľom a v ňom sa aspoň stručne vyrovnat' s dôležitými kritériami, akými sú kritérium dobrej viery, existencia značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach strán vyplývajúcich zo zmluvy na škodu spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ako aj explicitne normovanými ďalšími kritériami so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy a všetky ostatné podmienky zmluvy alebo inej zmluvy, od ktorej závisí (§ 53 ods. 12 Občianskeho zákonníka).

20. Kritérium dobrej viery vyložil Súdny dvor tak, že vnútroštátny súd má *„na tento účel preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s takouto podmienkou po individuálnom dojednaní“* (rozsudok Súdneho dvora zo 16. 7. 2020 vo veci C-224/19, b. 74). V okolnostiach sťažovateľovej veci tak bolo potrebné zaoberať sa otázkou, či by si nielen sťažovateľ, ale akýkoľvek iný jednotliviec želal (individuálne vyjednal), aby platil zmluvnú pokutu za stavu, že pre zmenu jemu všetky práva zo zmluvy vrátane práv z vadného plnenia zanikajú, strácajú účinnosť ako dôsledok rozvázovacej podmienky. Podľa zmluvnej podmienky omeškaním sa sťažovateľa so zaplatením kúpnej ceny vzniká autobazáru právo na zmluvnú pokutu, no zároveň sa táto skutočnosť považuje za

rozhľadovacie podmienku a zmluva stráca účinnosť, čo z pohľadu rozsahu práv sťažovateľa ide o stav rovnajúci sa nule.

21. Ako ďalšie kritérium súdy neposudzovali povahu tovaru z hľadiska účelu, na ktorý bola zmluva uzatvorená (prevádzkovať vozidlo). Zjavne nešlo o kúpu vozidla na súčiastky, ale sťažovateľ vozidlo kupoval na ten účel, aby sa v ňom mohol po uzavretí zmluvy prevážať. V skúšobnom protokole o stave vozidla sa konštatuje únik oleja tak z motora, ako aj z prevodovky, čo, prirodzene, otvára otázku použiteľnosti vozidla na premávku po pozemných komunikáciách, ktorou sa súdy v sťažovateľovej veci boli povinné zaoberať. Podľa § 3 písm. h) bodu 2 vyhlášky Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 134/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevádzke vozidiel v cestnej premávke v znení neskorších predpisov, totiž *„vozidlo sa považuje za technicky nespôsobilé na prevádzku v cestnej premávke, najmä ak sú zistené nebezpečné chyby v týchto zariadeniach životného prostredia, ako je neustále vytváranie kvapiek kvapalín, okrem vody, ktoré predstavuje riziko týkajúce sa životného prostredia“*. Podľa § 15 ods. 3 toho istého právneho predpisu *„vozidlo nemôže počas prevádzky v cestnej premávke znečisťovať okolie únikom oleja, iného maziva alebo obdobných látok. Mazané miesta podvozku musia byť chránené technickým zariadením proti premazávaniu a proti odkvapom alebo odpadom maziva počas prevádzky vozidla.“*. Zároveň však súdy boli povinné zaoberať sa predmetnou otázkou aj v rovine skutkovej, keďže vo výpovediach osôb vypočúvaných v prvoinštančnej fáze konania sa informácie o úniku oleja neobjavujú. Predmetné otázky preto bolo potrebné objasniť tak, aby sa rozhodnutia súdov opierali o čo najspoľahlivejšie skutkové závery.

22. V tejto súvislosti je neprehliadnuteľný výklad smernice 93/13, podľa ktorého je *„súd povinný prijať ex offi také opatrenia na vykonanie dokazovania, aké sú uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku, pokiaľ právne a skutkové okolnosti, ktoré sa už nachádzajú v uvedenom spise, vyvolávajú vážne pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu určitých podmienok, ktoré napriek tomu, že neboli napadnuté spotrebiteľom, súvisia s predmetom sporu, a pokiaľ v dôsledku toho vykonanie preskúmania ex offi prináležiaceho tomuto súdu vyžaduje, aby sa takéto opatrenia na vykonanie dokazovania prijali“* (rozsudok Súdneho dvora z 11. 3. 2020 vo veci C-511/17, b. 37, 38).

23. Okolnosti v čase predaja veci (§ 53 ods. 12 Občianskeho zákonníka) predstavujú ďalšie kritérium pre vykonanie testu neprijateľnosti, ktoré v rámci záveru o zmluvnej pokute súdy nepoužili a medzi také patrí aj spôsob, akým sa vozidlo sťažovateľovi na predaj ponúkalo. Napriek zákazu používania vozidla, z ktorého mal unikáť olej, zamestnanci autobazáru vykonali jazdu po komunikáciách (do obce Zalužice).

24. Súdny dvor už interpretoval aj vplyv nekalej obchodnej praktiky ako okolnosti relevantnej pri vyhodnocovaní neprijateľnosti zmluvnej podmienky (rozsudok vo veci C-453/10). Podľa Súdneho dvora ide o klamlivú obchodnú praktiku v zmysle čl. 6 ods. 1 smernice 2005/29, *«pokiaľ táto praktika jednak obsahuje nesprávne informácie alebo je spôsobilá viesť do omylu priemerného spotrebiteľa a jednak je spôsobilá zapríčiniť, že spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil, pričom článok 2 písm. k) tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „rozhodnutie o obchodnej transakcii“ zahŕňa akékoľvek rozhodnutie, ktoré priamo súvisí s rozhodnutím o tom, či kúpiť, alebo*

nekúpiť určitý výrobok» (rozsudok Súdneho dvora z 19. 12. 2013 vo veci C-281/12, bod 38). Ak by sa teda v konaní o sťažovateľovej žalobe preukázal únik oleja významný z pohľadu ustanovení vykonávacieho predpisu citovaného v bode 21 tohto nálezu, potom je nastolená aj otázka vyvolania klamlivej predstavy o použiteľnosti vozidla na premávku po pozemných komunikáciách, ktorá mohla mať vplyv na jeho rozhodnutie o kúpe predmetného vozidla. Táto klamlivá predstava ešte mohla byť podporená aj preukázaním osvedčenia o technickej spôsobilosti vozidla, ktorého existencia však neneguje spomenutý zákaz používať vozidlo, z ktorého unikajú ropné látky. Nič nenasvedčuje tomu, že by sa vozidlo predávalo s podmienkou jeho odtiahnutia na nákladnom prívese. Inštitút odbornej starostlivosti dodávateľa implikuje predovšetkým konanie rešpektujúce právne predpisy.

25. V zmysle judikatúry ústavného súdu do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladná, interpretovaná, platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02)

26. Krajský súd nereflektoval na dôležité kritériá vykonávania testu neprijateľnosti zakotvené v § 53 ods. 1 a § 53 ods. 12 Občianskeho zákonníka a nereflektoval ani na vec dopadajúcu interpretáciu Súdneho dvora, čím porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu). Preto ústavný súd rozhodol, že uvedené práva sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu boli porušené, a podľa čl. 127 ods. 2 ústavy napadnutý rozsudok zrušil a vec podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). Krajský súd pri opätovnom rozhodovaní o odvolaní sťažovateľa bude podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi vyslovenými v tomto náleze, ktoré v ďalšom konaní kladú naň nárok predovšetkým na úrovni odôvodnenia jeho rozhodnutia vo väzbe na dôvody uvedené sťažovateľom v jeho odvolaní.

27. Pokiaľ ide o sťažovateľovu žiadosť o priznanie finančného zadosťučinenia, procesné inštrumentárium ústavy a zákona o ústavnom súde, a predovšetkým jeho využitie v sťažovateľovom prípade, je podľa názoru ústavného súdu dostatočnou zárukou, aby výsledkom ústavne vadného rozsudku krajského súdu nebola nekompenzovateľná ujma ireverzibilnej povahy, ktorá by odôvodňovala postup podľa čl. 127 ods. 3 ústavy. Preto v tejto časti ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

28. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 605,27 eur (bod 3 výroku nálezu). Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby

uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie sťažnosti). Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2023 (replika).

29. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde k odôvodneniu tohto rozhodnutia pripája odlišné stanovisko sudcu Peter Straka.

Odlišné stanovisko sudcu Petra Straku

k odôvodneniu nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 31/2023 z 8. februára 2024

1. Stručne k príbehu. Sťažovateľ podpísal zmluvu o kúpe jazdeného vozidla, ktoré z autobazáru neprevzal a autobazár adresoval odstúpenie od zmluvy. Tým, že sťažovateľ kúpnu cenu v rozsahu 6 483 eur nedoplatil, autobazár časť kúpnej ceny zaplatenej pri uzatváraní zmluvy 500 eur zúčtoval ako zmluvnú pokutu a zároveň podľa zmluvy zaniká (rozvážuje sa) účinnosť zmluvy. Sťažovateľ plnenie zo zmluvnej pokuty namieta, vytýka nezohľadnenie neprijateľných zmluvných podmienok a nepoužiteľnosť vozidla na účely premávky po pozemných komunikáciách. Podľa rozsudku okresného súdu, ktorý ústavný súd posudzoval v jednotnosti s napadnutým rozsudkom krajského súdu (III. ÚS 494/2022), zmluvná pokuta predstavuje 7,2 % z kúpnej ceny, nie je neprimeraná a nepredstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Krajský súd sa s takto vykonaným testom neprijateľnosti zmluvnej pokuty bez ďalšieho stotožnil.

2. Stotožňujem sa s nálezom, len ho považujem za vhodné doplniť. Rozsudky s obdobným prístupom vôbec nie sú ojedinelé, keď test neprijateľnosti sa v nich zužuje na v podstate konštatovanie, že jednotlivец sa slobodne rozhodol, ide o jasnú zmluvnú podmienku a pokuta nie je v neprimeranej výške. Kým Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vidí v podpísaní zmluvnej podmienky predpoklad ochrany spotrebiteľa, súdy v tom vidia skôr dôvod na neposkytnutie ochrany. Zmluvná podmienka je pritom predmetom ochrany práve preto, že je podpísaná. V zásade niet neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorá by nebola obsahom podpísanej zmluvy.

3. Kým súdy považovali slobodné rozhodnutie sťažovateľa za jeden z dôvodov zamietnutia žaloby, Súdny dvor pravidelne pripomína znevýhodnenú pozíciu spotrebiteľov pri uzatváraní zmluvy.¹ To, že je zmluvná pokuta formulovaná jasne, je len úvodom pre pokračovanie testu

¹ Rozsudky Súdneho dvora zo 4. 6. 2009 vo veci C-243/08 (Pannon GSM), EU:C:2009:350, b. 22 a zo 17. 5. 2018 vo veci C-147/16 (Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen), EU:C:2018:320, b. 26: „V tejto súvislosti podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora systém ochrany zavedený smernicou 93/13 vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah.“

Rozsudok Súdneho dvora zo 17. 5. 2018 vo veci C-147/16 (Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen), EU:C:2018:320, b. 27: „Súdny dvor takisto rozhodol, že vzhľadom na toto znevýhodnené postavenie článok 6 ods. 1 tejto smernice stanovuje, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa závažné. Ako vyplýva z judikatúry, ide o kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, ktorú

neprijateľnosti. A má to urobiť aj odvolací súd bez ohľadu na to, či jednotlivец vôbec namietal spotrebiteľské právo, a bez ohľadu na zastúpenie advokátom. To všetko obdobne akoby súd postupoval pri naplňovaní pravidiel verejného poriadku (porov. I. ÚS 232/2023, C-497/13).

4. Uvedený záväzok sa Slovenská republika zaviazala dodržiavať na základe medzinárodnej zmluvy s EÚ, ktorou je viazaná, a prednosť majú aj jej právne akty (čl. 3 ods. 1 CSP). Nejde len o ochranu nepozorného jednotlivca, ale predovšetkým o zdravú ekonomiku bez neprijateľných zmluvných podmienok a bez nekalých obchodných praktík v záujme kvality verejného života. Treba poznamenať, že práve spotreba predstavuje vysokú mieru na tvorbe hrubého domáceho produktu (viac ako 50 %). Ak by spotrebiteľia rezignovali na kupovanie tovarov a služieb z obáv pred nekalými praktikami obchodníkov a preto, že ich súdy nedokážu pred nečestnosťami ochrániť, malo by to nedeťské následky.

K testu neprijateľnosti

5. Test neprijateľnosti spornej zmluvnej pokuty mal byť vykonaný nie izolovane len z pohľadu jej výšky a gramatickej jasnosti či zrozumiteľnosti, ale minimálne z hľadiska kritérií (i) dobrej viery, (ii) hrubej nerovnováhy, (iii) povahy tovaru či služby, (iv) pôsobenia ďalších zmluvných podmienok a súvisiacich zmlúv a (v) okolností prípadu.

Jasnosť, zrozumiteľnosť

6. Je zrejmé, že číslo vyjadrujúce výšku pokuty je z gramatického hľadiska jasné a zrozumiteľné. Zmluvná podmienka ale musí byť jasná nielen z pohľadu gramatiky. Na porovnanie poukazujem na judikatúru k relevantnosti jasnosti a zrozumiteľnosti mechanizmu dojednávania vedľajších platieb.

Primeranosť

7. Kritérium primeranosti je spravidla prvým „do očí bijúcim“ kritériom. Ak by súd dospel k záveru o neprimeranosti zmluvnej podmienky, nie je nevyhnutné zaoberať sa ďalšími kritériami.² Ak ale zmluvnú podmienku z hľadiska jej neprimeranosti súd aprobuje, je

nastolila zmluva, skutočnou rovnováhou, ktorá má znovu zaviesť rovnosť medzi zmluvnými stranami.“

Rozsudky Súdneho dvora z 9. 11. 2010 vo veci C-137/08 (VB Pénzügyi Lízing), EU:C:2010:659, b. 48 a zo 17. 5. 2018 vo veci C-147/16 (Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen), EU:C:2018:320, b. 28: „Súdny dvor zdôraznil, že s cieľom zabezpečiť ochranu vyžadovanú uvedenou smernicou môže byť nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, nezávislým od samotných zmluvných strán.“

² Rozsudok Súdneho dvora z 23. 11. 2023 vo veci C-321/22, ECLI:EU:C:2023:911, b. 59: „Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že pokiaľ preskúmanie prípadnej nekalosti povahy podmienky týkajúcej sa nákladov odlišných od úrokov v zmluve o úvere, uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nie je vylúčené podľa článku 4 ods. 2 tejto smernice v spojení s článkom 8 tejto smernice, možno konštatovať nekalú povahu takejto podmienky s prihliadnutím na skutočnosť, že táto podmienka stanovuje zaplatenie poplatku alebo provízie týmto spotrebiteľom vo výške, ktorá je zjavne neprimeraná vo vzťahu k službe poskytnutej ako protihodnota.“

Rozsudok Súdneho dvora z 21. 3. 2024 vo veci C-714/22, ECLI:EU:C:2024:263: „Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že: podmienka zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá dotknutému spotrebiteľovi umožňuje odložiť alebo upraviť mesačné splátky úveru prostredníctvom zaplatenia dodatočných poplatkov, hoci nie je isté, či tento spotrebiteľ využije túto možnosť, môže mať nekalú povahu, najmä ak sú tieto poplatky zjavne neprimerané vo vzťahu k výške poskytnutého úveru.“

povinný zohľadniť všetky ďalšie kritéria, akonáhle sú mu známe skutkové a právne okolnosti prípadu.³

Dobrá viera

8. Kritérium dobrej viery predpokladá posúdenie zmluvnej podmienky z pohľadu, či by jednotliviec takúto zmluvnú podmienku individuálne vyjednal.⁴ Súd sa mali zaoberať teda otázkou, či by sťažovateľ navrhoval alebo akceptoval, že bude platiť v okolnostiach prípadu zmluvnú pokutu, ak by pri detailnej individuálnej kontraktácii „došiel na ňu rad“.

Hrubá nerovnováha

9. Kritérium hrubej nerovnováhy predpokladá zohľadnenie právneho stavu, ktorý by pôsobil v prípade absencie spornej zmluvnej podmienky.⁵ Zmluvná podmienka sa podľa tohto kritéria porovnáva, či nepredstavuje v neprospech spotrebiteľa odklon od zákonnej úpravy. Predovšetkým sa porovnanie týka právnej úpravy o zmluvnej pokute, no relevanciu treba priznať aj súvisiacej právnej úprave, najmä právnej úprave o sankciách za rovnaké porušenie.⁶ Každý veriteľ má právo na úroky z omeškania pri dlhu peňažnej povahy, ale aj na náhradu škody, od ktorej sa ale úroky odpočítavajú (§ 517 ods. 2 a § 519 OZ). Pri škode je tiež potrebné sa vyrovnať s otázkou udržateľnosti takej dohody, ktorá sleduje paušálnu náhradu škody za porušenie zmluvy.

Povaha produktu⁷

³ Rozsudok Súdneho dvora z 23. 11. 2023 vo veci C-321/22, ECLI:EU:C:2023:911, b. 45: „Podľa ustálenej judikatúry preskúmanie existencie takejto značnej nerovnováhy sa nemôže obmedzovať na kvantitatívne ekonomické posúdenie spočívajúce v porovnaní jednak celkovej hodnoty plnenia, ktoré je predmetom zmluvy, a jednak nákladov, ktoré na základe zmluvnej podmienky znáša spotrebiteľ. Značná nerovnováha totiž môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa spotrebiteľ ako strana predmetnej zmluvy nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov, či už formou zúženia obsahu práv, ktoré mu podľa týchto predpisov vyplývajú zo zmluvy, prekážky v ich výkone, alebo tiež formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú, na spotrebiteľa [rozsudky z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 51, a zo 16. marca 2023, CaixaBank (Provizia za poskytnutie úveru), C-565/21, EU:C:2023:212, bod 51].“

⁴ Rozsudok Súdneho dvora z 26. 1. 2017 vo veci C-421/14, ECLI:EU:C:2017:60, b. 69: «Pokiaľ ide o otázku, za akých okolností dôjde k takejto nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery“, treba konštatovať, že vzhľadom na šestnásť odôvodnenie smernice 93/13 vnútroštátny súd má na tento účel preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s takouto podmienkou po individuálnom dojednaní (rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 69).»

⁵ Rozsudok Súdneho dvora z 23. 11. 2023 vo veci C-321/22, ECLI:EU:C:2023:911, b. 45: „Podľa ustálenej judikatúry preskúmanie existencie takejto značnej nerovnováhy sa nemôže obmedzovať na kvantitatívne ekonomické posúdenie spočívajúce v porovnaní jednak celkovej hodnoty plnenia, ktoré je predmetom zmluvy, a jednak nákladov, ktoré na základe zmluvnej podmienky znáša spotrebiteľ. Značná nerovnováha totiž môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa spotrebiteľ ako strana predmetnej zmluvy nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov, či už formou zúženia obsahu práv, ktoré mu podľa týchto predpisov vyplývajú zo zmluvy, prekážky v ich výkone, alebo tiež formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú, na spotrebiteľa [rozsudky z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 51 a zo 16. marca 2023, CaixaBank (Provizia za poskytnutie úveru), C-565/21, EU:C:2023:212, bod 51].“

⁶ Rozsudok Súdneho dvora z 21. 4. 2016 vo veci C-377/14, ECLI:EU:C:2016:283: „Ustanovenia smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že na účely posúdenia, či je výška odškodnenia v zmysle bodu 1 písm. e) prílohy tejto smernice požadovaného od spotrebiteľa, ktorý si neplní svoje záväzky, neprimeraná, je potrebné hodnotiť kumulatívny účinok všetkých sankčných podmienok v predmetnej zmluve bez ohľadu na to, či veriteľ skutočne trvá na ich plnej úhrade, a že vnútroštátne súdy prípadne musia na základe článku 6 ods. 1 uvedenej smernice vyvodiť všetky dôsledky zo zistenia, že niektoré podmienky sú nekalé, a vylúčiť všetky podmienky uznané za nekalé, aby sa ubezpečili, že pre spotrebiteľa nebudú záväzné.“

⁷ Rozsudok Súdneho dvora z 26. 1. 2017 vo veci C-421/14, ECLI:EU:C:2017:60, b. 61: „Okrem toho podľa článku 4 ods. 1 uvedenej smernice sa má nekalá povaha zmluvnej podmienky posudzovať so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v danom čase (rozsudky zo 4. júna 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, bod 39 a z 9. novembra 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 42). Z toho vyplýva, že v tomto kontexte musia byť tiež posúdené dôsledky, ktoré môže mať táto podmienka v rámci práva uplatniteľného na zmluvy, čo implikuje preskúmanie vnútroštátneho právneho systému (rozsudok zo

10. Ak by kupované auto pre únik oleja bolo odpredávané pod podmienkou, že si ho zákazník má odtiahnuť, išlo by minimálne pri tomto kritériu (povaha tovaru) o zhoršenie právneho postavenia sťažovateľa, keďže tovarom môžu byť aj nepojazdné auta, napr. na súčiastky. Okolnosti ale nasvedčujú, že sťažovateľ mal záujem o okamžité používanie vozidla.

Súvis s ostatnými zmluvnými podmienkami či súvisiacimi zmluvami

11. Najmä text časti listín súvisiacich s prevodom v českom jazyku vyvoláva pochybnosti, že si sťažovateľ individuálne vyjednal zmluvnú pokutu, no závažnejšie sú zmluvné podmienky, podľa ktorých sa zmluva rozvážuje, takže zanikajú všetky práva sťažovateľa, kým autobazár má právo na zmluvnú pokutu zachovanú. Súdy ani tejto konzekvencii pozornosť nevenovali (§ 53 ods. 12 OZ).

Všetky okolnosti prípadu v čase vzniku zmluvy

12. Okolnosti prípadu vrátane prípadných nekalých obchodných praktík predstavujú ďalšie kritérium pri vykonávaní testu neprijateľnosti.⁸

13. Súdy pri zmluvnej pokute tak mali vyhodnotiť, či spôsob predvádzania vozidla ako spôsobilého premávky nenaplnia nekalú obchodnú praktiku nevhodného predvádzania predávaného tovaru. Porušenie právnych predpisov v súvislosti s premávkou vozidla indikuje nedostatok odbornej starostlivosti. Na strane sťažovateľa predvádzanie vozidla mohlo mať potenciál ovplyvniť jeho ekonomické rozhodnutie, keďže vozidlo potreboval na účely jeho okamžitého používania.

14. Uvedené pripomenutie kritérií na vykonávanie testu neprijateľnosti môže vyvolávať dojem nadmernej ochrany spotrebiteľa. Ochrana spotrebiteľa nie je absolútna, no od dodávateľov je dôležité vyžadovať dodržiavanie pravidiel, najmä ak zmluvy pripravujú. Podľa textu zmluvných listín autobazár ponúkal vozidlo tak, že ho napriek úniku ropných látok z motora a kvapalín z prevodovky bez problémov sťažovateľovi predvádzal po komunikáciách ako vozidlo spôsobilé premávky, a keď to sťažovateľ namietol (*i.a.*), použil voči nemu zmluvnú pokutu.

15. V závere poznamenávam, že prípadná existencia neprijateľnej zmluvnej podmienky môže mať dosah aj na rozhodnutie o trovách konania bezohľadu na rozsah neúspechu spotrebiteľa.⁹ Pri naplňovaní procesnej diligencie a princípu spravodlivosti by sa nemala prehliadať ani interpretácia Súdneho dvora k prípadom predaja vadných¹⁰ produktov.

14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 71 a citovaná judikatúra). “

⁸ Napr. podľa § 8 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov: „Za klamlivé opomenutie sa tiež považuje, ak predávajúci skrýva alebo poskytuje nejasným, nezrozumiteľným, viacvýznamovým alebo **nevhodným spôsobom podstatné informácie** uvedené v odseku 3, alebo neoznámí obchodný účel obchodnej praktiky, ibaže je zrejmý z kontextu, pričom v dôsledku klamlivého opomenutia priemerný spotrebiteľ prijme rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neprijal.“ (zvýraznenie pridané, pozn.).

⁹ Rozsudok súdneho dvora z 21. 3. 2024 vo veci C-714/22, ECLI:EU:C:2024:263: „Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 v spojení so zásadou efektivity sa majú vykladať v tom zmysle, že: bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje uložiť spotrebiteľovi povinnosť znášať časť trov konania, ak v nadväznosti na konštatovanie neplatnosti zmluvnej podmienky z dôvodu jej nekalej povahy sa jeho návrhu na vrátenie súm, ktoré boli na základe tejto podmienky zaplatené bez právneho dôvodu, vyhovel len čiastočne, pretože je prakticky nemožné alebo nadmerne ťažké určiť rozsah práva tohto spotrebiteľa na vrátenie týchto súm. (porov. tiež C-224/19, C-335/21). “

¹⁰ porovnaj rozsudky súdneho dvora z 3. 10.2013 vo veci C- 32/12, ECLI:EU:C:2013:637 a zo 4. 6. 2015 vo veci C-497/13, ECLI:ECU:C:2015:357

16. Z uvedených dôvodov v súlade s § 67 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripájam k nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 31/2023 z 8. februára 2024 stanovisko, ktoré má povahu doplňujúceho stanoviska (*concurring opinion*).